

Slovenski dom

Štev. 106.

V Ljubljani, v ponedeljek, 11. maja 1942-XX

Leto VII.

(izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.)

Uredništvo in sprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Živahno letalsko delovanje v Cirenajki

Uradno vojno poročilo št. 708 pravi: Živahno letalsko udejstvovanje v Cirenajki, kjer so bila napadena številna središča v sovražnikovem zaledju in v pristanišču Tobruka. Pri Sidi Baraniju sta dva nemška letalca napadla 5 nasprotnikovih aparatov in 2 sestrelila. Med poletom nad Bengazi se je v plamenih zrušilo angleško letalo, ki ga je zadelo protiletalsko topništvo.

Nad Malto so oddelki bombnikov in strmo-glavcev silovito napadli vojaške objekte in vojne naprave, zlasti pa pristanišče La Valletta in letališče Ca Venezia. Navzile živahni protiletalski obrambi so bili ti objekti ponovno zadeti. Novi uspehi so bili doseženi v spopadih nad otokom.

Angleško letalstvo je izgubilo 14 letal. Štiri so sestrelili naši lovci, 10 pa nemški, ki so obstrlevali in uničili na tleh še mnogo drugih letal.

Nad Sredozemskim morjem sta dva Spitfirea napadla naše letalo, ki je eno hudo poškodovalo in drugo zažgalo, nakar sta oba padla v morje. Letalo se je vrnilo na svoje oporišče, ko je dokončalo svojo nalogo.

Pregled izgub v aprilu

Rim, 11. maja s. Glavni stan oboroženih sil objavlja:

Izgube, ki so se preverile v mesecu aprilu, znašajo skupno s tistimi, ki niso bile obsežene v prejšnjih seznamih in za katere so dospeli do 30. aprila predpisani dokumenti in osebni popisi:

Vojska in MVSN: V Severni Afriki: 186 padlih, 110 ranjenih, 200 pogrešanih.

Rusija (sedmi seznam): 65 padlih, 446 ranjenih.

Balkan: 1194 padlih, med njimi 768 ob torpediranju »Galilea«, 508 ranjenih.

Mornarica: 179 padlih, 93 ranjenih, 710 pogrešanih.

Letalstvo: 26 padlih, 21 ranjenih, 23 pogrešanih.

Seznam padlih so bili objavljeni v posebnem dodatku večerajšnje številke »Le Forze Armate«.

Japonska vojska pritiska proti Indiji

Japonsko izkrcanje na Admiralskem otočju — Podrobnosti o vdaji ameriške vojske na Corregidorju

Tokio, 11. maja. s. Uradno sporočajo, da so se oddelki japonske mornarice jutraj 8. aprila izkrcali v Loringanu, kraju na otoku Manus. Ta otok spada v Admiralsko otočje, ki leži 350 milj severozahodno od Nove Britanije. Iz vojaških razlogov je bila ta novica objavljena šele včeraj. Medtem ko so japonske sile prodirale v Loringan, so se nasprotnikove čete začele umikati, poprej pa so razrušile radijsko postajo, vozašnice, skladišča streliva, letališče in druge vojaške objekte in končno tudi vojaško bolnišnico ter se potem umaknile v džunglo. Japonski oddelki, ki so se izkrcali, so tako brez bojev lahko zasedli mesto. Nasprotnik je pripisal Loringanu velik vojaški pomen, ker ga je smatral kot prednjo obrambo Nove Gvineje in so svoj čas poslali tja avstralske in novozelandske oddelke, da so postavili radijsko postajo in uredili letališče.

Tokio, 11. maja. s. Z burmanske meje javljajo, da so japonski oddelki, ki so premagali nasprotnikove čete v Burmi, začeli pomikati svoje postojanke proti Asabu in da so začeli zasedati vse važnejše točke na indijsko-burmanski meji. Istočasno so japonske sile, ki so delovale v južni Burmi, dobile pod svoje nadzorstvo južno cesto, ki iz Akaba pelje v Indijo. Zaradi naglega japonskega napredovanja vsi sovražniki niso mogli zapustiti Burme in so jih japonske oblasti potem zaprle v Myithin.

Kanton, 11. maja. s. Iz kitajske pokrajine Kiangsi poročajo, da so japonski letalski oddelki bombardirali Kuning, glavno mesto pokrajine Yunan.

Rim, 11. maja. s. Ameriški list »Baltimore Sun« posveča svoj uvodnik veliki pomorski bitki ob severozahodni avstralski obali in poudarja njen pomen. List namiguje na možnost poraza severnoameriških sil in pravi: »Podatki o bitki so še vedno le delni, toda če bodo naše izgube tako težke, kakor jih javljajo Japonci, se bomo morali umakniti tudi iz teh postojank in se omejiti le na obrambo ter čakati na dan, ko nam bodo premoč na morju zagotovile tiste vojne ladje, ki so sedaj v gradnji.«

Bangkok, 11. maja. s. Po zasedbi Myithyme so se angleško-kitajske čete začele umikati proti burmanski meji. Kakor na področju pri Monyvi so

tudi tukaj japonske čete napredovale na širino in so s svojim naglim manevriranjem odrezale umik preostankom sovražnikovih čet.

Bangkok, 11. maja. s. Kakor poročajo iz Bombaja, je tjakaj prispel Mahatma Gandhi, da bo tam prebil nekaj dni. Napisal je tudi uvodnik v nekem tujakšnjem listu in v njem ponovil svojo zahtevo, naj se Angleži umaknejo iz Indije.

Tokio, 11. maja. s. Šigenaga Sunada, znani japonski vojaški tehnični strokovnjak se je vrnil s potovanja po Sumatri in je izjavil, da ima ta otok na razpolago velikanske zaloge gume, rastlinskih olj in drugih surovin, ki so silnega pomena. Otok bi lahko imenovali »zakladnico za vzhodno Azijo«. Ko je razlagal priprave za povzdigo in razvoj gospodarstva na otoku, je Sunada omenil tudi, da bo precej težav treba premagati, zlasti pa izvesti dela za obširno elektrifikacijo, pri čemer bi izrabili vodne energije na Sumatri. Tudi otoško poljedelstvo bo sijajno področje za japonske kmetovalce, kajti znano je, da je gumij iz Sumatre mnogo boljše kakor pa iz ostalih delov Male Azije. Razen tega uspeva na otoku tobak, riž in koks. Za boljše izrabo naravnih zakladov je Sunada pozval Japonce, naj bi se lotili tega obnovitvenega dela.

Tokio, 11. maja. s. List »Niči-Niči« je dobil od svojega poročevalca pri japonskih četah, ki so za-

sedle Corregidor, živahen popis vdaje ameriške vojske. Poročevalec pravi, da se je general Wainwright v spremstvu svojih pribočnikov približal z belo zastavo. Bil je videti utrujen in zaskrbljen. Takoj nato so ga privedli pred poveljnika japonskih sil. Čez nekaj sekund molka je japonski poveljnik vprašal, ali so vse filipinsko-ameriške sile pripravljene na vdajo. Ker ni dobil takojšnjega odgovora, je sporočil amerškemu generalu, da nima namena izgubljati časa z nekoristnimi razgovori in da bo v primeru, če se takoj brezpogojno ameriško-filipinske čete ne bodo vdale, dal svojim četam ukaz, naj začno z novim streljanjem in uničijo sovražnikov odpor. Ameriški general se je tedaj zavedel stranske odgovornosti, če bi povzročil nadaljevanje nekoristne borbe in je izjavil, da je pripravljen sprejeti brezpogojno vdajo, kakor jo je zahteval japonski poveljnik.

Tokio, 11. maja. s. Z birmanskega bojišča poročajo, da so japonske prednje straže 7. maja vkorakale v Kynu, ki leži 60 km severno od birmanske meje. Sovražnikovi oddelki se na svojem begu pustili na bojišču 40 oklepnih vozil, natovorjenih z vojaškimi potrebščinami, 73 železnih vagonov, 23 avtomobilov, 6 gorskih topov, 85 zabojev streliva za gorsko artilerijo in streliva za lažje vrste orožja.

Nemško vojno poročilo:

Velike letalske zmage na vzhodu, nad Malto in Rokavskim prelivom

Nemško vojno poročilo:

Hitlerjev glavni stan, 11. maja. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je včeraj objavilo tole poročilo:

V donški koloniji in na severnem odseku vzhodne fronte so ostali krajevni napadi sovražnika brez uspeha. Pri več nemških napadih so bile prizadete nasprotniku hude izgube. Na Laponskem so se izjalovili nadaljnji sovražnikovi napadi.

Nemško letalstvo je uspešno nadaljevalo z uničevanjem oskrbovalnih boljševiških zvez.

Samo na severu vzhodne fronte je bilo večeraj sestreljenih 22 sovražnikovih letal, med njimi troje Hurricanov.

Stanje na finskih bojiščih

Helsinki, 11. maja. s. Na južnem odseku bojišča v vzhodni Kareliji je zadnjih 24 ur divjal močan topniški dvoboj, pri čemer se je finskemu topništvu posrečilo razpršiti sovražnikove oddelke. Okrog Luhijskega jezera se boji nadaljujejo, ker boljševiki še ne kažejo volje, da bi prenehali z obupnimi poskusi, da bi osvobodili ta skrajni kosček zahodnega obrežja Belega morja sprčo stalnega pritiska Fincev in Nemcev. Vsi finski topovi so neprestano obstrlevali te točke. Neki nemški patroli se je posrečilo priti globoko v sovjetske črte in povzročiti sovražniku 80 mrtvih ter mu razbiti več utrdb. Finski letalski oddelki so učinkovito napadli dve priistanici na vzhodnem obrežju Onega jezera in poškodovali ruske vojne ladje, uničili pa veliko lesno žago. Vsa letala so se vrnila. Kakor poroča vrhovno poveljstvo, je bilo finko topništvo delavno tudi v Karelijski ožini in pri Aunusu, kjer je razpršilo zelo živahne sovjetske patrole.

Odvzem državljanstva madžarskim judovskim emigrantom

Budimpešta, 11. maja. s. Da bi vzpostavili in pospešili uveljavljanje zakonov za obrambo madžarskega plemena, urejajo v Budimpešti velik zavod, ki se bo bavi z judovskim vprašanjem. Ta zavod, ki ga bodo vodili znani strokovnjaki, bo imel nalogo preštudirati v vsakem pogledu vprašanje madžarskih Judov in preprečiti škodljivi vpliv, ki ga Judje imajo na narodno življenje. Zavod bo stopil v zvezo s podobnimi napravami v Italiji in v Nemčiji, da bi skupaj z njimi našel način, kako naj bi se temeljito rešilo judovsko vprašanje, ki bo nastalo po doseženi zmagi.

Absolutna Hitlerjeva pooblastila in njih pomen

Berlin, 11. maja. s. V berlinskih krogih živahno razlagajo zanimivo razglabljanje, ki ga je objavil načelnik zgodovinskega oddelka vrhovnega poveljstva oboroženih sil, polkovnik glavnega stanja Walter Scheaf o učinkovitosti absolutnih pooblastil, ki so bila izročena Hitlerju za čas vojne. Med drugim poudarja avtor genialnost strategičnih načrtov Adolfa Hitlerja, v kolikor gre za kritično dobo vzhodne vojne v prvih decembrskih dneh lanskega leta. Hitler je takrat ukazal obrambno bitko, da se uredi obrambna črta in to se mu je posrečilo in s tem so Nemci tudi prebili zimsko dobo brez pretresljajev. Ukazi, ki jih je vedno osebno dajal Hitler, so izpricali njegovo vojaško sposobnost. Dogodki so njegove odredbe v celoti opravičili. Seveda, pravi polkovnik, je bilo to mogoče edino zaradi dejstva, da Hitler ni hotel deliti strahovite odgovornosti z vsem vojaškim poveljstvom v tistem trenutku, temveč je vso borbo prevzel v svoje roke sam. V berlinskih krogih potem podčrtujejo pomen absolutne oblasti, katero je nemški Reichstag dal Hitlerju. Ta oblast mu omogoča, da poseže vsak trenutek v razvoj dogodkov v korist svojega naroda in za doseg zmag.

Odbora za kulturne odnose med Italijo in Nemčijo sta zaključila delo

Rim, 11. aprila. s. Pod predsedstvom senatorja Balbina Giuliana je od 4. pa do 9. maja v Rimu zboroval mešani italijansko-nemški kulturni odbor, kakor je bil sklenjeno v kulturni pogodbi 23. novembra 1938. Davzočni so bili vsi predstavniki zadevnih ministrstev obeh prijateljskih držav in predstavniki fašistične in nacionalne socialistične stranke, ki so razpravljali o medsebojnih odnosih in kulturnih stikih med obema strankama. V duhu tesnega sodelovanja in vojnega tovarištva so se bavili s težavami, ki jih je prinesla vojna, in določili številne ukrepe, po katerih bi se duhovni odnosi še bolj okrepili. Razgovori so bili tudi o razširitvi pouka obeh jezikov, o ureditvi kulturnih ustanov, o vseučiliških stolicah in lektoratih, o študijskih podporah in izmenjavi profesorjev in dijakov ter leposlovnih in znanstvenih izdaj, končno pa še o razširjenju knjige, gledališča, glasbe, radia in kinogledišč. Potem so se razpravljali o izdaji političnega in socialnega besednjaka za obe državi.

Ob svojem bivanju v Rimu so nemško odpustanstvo povsod toplo pozdravljali. Odpustanstvo sta sprejela tudi znaniji ministri grof Ciano in prosvetni minister Bottai. Delo obeh odborov je bilo zaključeno s številnimi sklepi, ki sta jih v posebnem dogovoru podpisala general Stieve za Nemčijo in senator Balbino Giuliano za Italijo.

Argentinski trgovski urad za plovbo je odkupil nemško trgovsko ladjo »Lahn« (8408 ton) in ladjo »Nieburg« (4318 ton).

Najlepši dan italijanskega in nemškega letalstva V kratkem času je bilo sestreljenih 14 angleških lovcev, a italijanska letala so se vsa vrnila

Osrednje sredozemsko bojišče, 11. aprila. s. Posebni dopisnik agencije Stefani je poslal zanimivo poročilo o letalskih bojih nad Sredozemskim morjem. V njem pravi:

Letalsko obleganje Malte se nadaljuje. Vsak poskus sovražnikov, da bi spravil na otok nova letala, je sprico viharne delovanja italijanskih in nemških letalskih sil, ki naraščajo in tesno sodelujejo ter na tleh in v zraku vse uničujejo, obsojen na neuspeh. Včerajšnji dan je prinesel uspeh, kakršnega italijanske in nemške letalske sile doslej še niso dosegle. Skupno je bilo sestreljenih 14 sovražnih lovcev vrste »Spitfire« in »Curtiss«. Drugi so bili učinkovito zadeti in poškodovani v letalskih bojih, spet drugi pa po dnevnem in nočnem bombardiranju raznih sovražnih letališč in zbirališč pri Cudiji poškodovani. Do najlepšega dogodka včerajšnjega dne je prišlo, ko je neki naš oddelk bombardiral letališče pri Veneziji. Naše bombnike so spremljali oddelki lovcev vrste »Macchi 202«. Ko so bombniki spuščali rušilne bombe, so priletela sovražna letala, ki so jih skušala napadati. Toda naši lovci so brž posegli vmes in se spustili v boj. Sovražnih letal je bilo mnogo in napadala so prav zagrizeno. Vendar se je našim lovcem posrečilo, da so razbremenili bombnike in jim tako pomagali, da so svoje delo sijajno opravili. V letalskih bojih so naši lovci že po nekaj minutah sestrelili tri letala vrste »Spitfire«, četrto pa je bilo zadeto po strojnici, ko se je skušalo približati skupini bombnikov.

Eden naših bombnikov je bil zadet po ognju strojnice nekega »Spitfirea« in vsa posadka je bila bolj ali manj hudo ranjena. Letalec fotograf je bil smrtno ranjen, ko se je ravno oklepal strojnice. Vsi cilji so bili zadeti in nekaj letališč je ostalo razdejanih. Vsa naša letala, tudi tista, ki so bila zadeta od protiletalskih izstrelkov, so se vrnila v domačo postojanko, čeprav so jih nasprotni lovci stalno napadali, a so vselej takoj posegli vmes naši lovci spremljevalci in bombnike razbremenili.

Nadzorstvo nad cenami v Ameriki

Buenos Aires, 11. maja. s. Včeraj je v Združ. državah stopila v veljavo odredba o vladnem nadzorstvu nad cenami prodaje na veliko in sicer glede tistih predmetov, ki jih prodajajo izdelovalci sami. Tovarnarji in grostosi so dobili posebna prodajna dovoljenja, ki pa ne bodo več veljala, če se bodo trenutne cene spremenile. Najvišje dovoljene cene so tiste, kakor so veljale v preteklem mesecu. Prihodnji teden bo ta odredba razširjena tudi na drobno prodajo.

Madžarskim emigrantom odvzeto državljanstvo

Budimpešta, 11. maja. s. 150 madžarskih državljanov, skoraj v celoti Judje, se nahaja v tujini in v sovražnih državah in sodeluje tam v borbi proti varnosti madžarske države. Vsem tem je bilo z vladnim odlokom odvzeto madžarsko državljanstvo. Ta novica, pišejo listi, je iz vzpodbuda za to, da se bo še z večjo istogostjo in oostrostjo izločeval sleherni vpliv judovskega življa na madžarsko javno življenje. povrh tega pa bo treba sploh judovski življenj odstraniti, ker se iz njega rekrutira največ narodnih izdajalcev.

Ameriške skrbi zaradi neuspehov na Filipinih in tujih podmornic v Karibijskem morju

Rim, 11. maja. s. Naraščajoče nezadovoljstvo, ki se kaže v amerškem javnem mnenju zaradi naraščajočih neuspehov na Filipinih, dobiva vedno močnejši izraz tudi v tisku, ki izraža večinoma svoj pesimizem. Najboljše se to vidi iz komentarjev znanega revije »Times«. List se bavi z dogodki, ki so dovedli do padca Batanga in pravi, da pomeni ta izguba z vojaškega stališča največji udarec za severnoameriške postojanke na Pacifiku, ker je tako postalo 150.000 do 200.000 japonskih vojakov prostih za uporabo na drugih bojiščih. Tega dejstva, nadaljuje list, v Ameriki, kot se zdi, še ne znajo pravilno ocenjevati. Šele tedaj, ko je zadnji ameriški vojak na Batangu položil orožje, so se začeli Amerikanci učiti potrebnih nauk iz svojih porazov. Batang je poučil Amerikance, da je veselje nad drugimi uspehi pre zgodnje. Izguba tega

polotoka je dragocen nauk. Povedal nam je, da so tudi ameriški vojaki lahko tepeni in prisiljeni poklekniti pred sovražnikom.

Buenos Aires, 11. maja. s. Prihod ekspedicijskih severnoameriških čet v Venezuelo razlagajo tukaj kot stvarno potrebo. Ameriški vojaki so prišli v trenutku, ko se notranji položaj v tej državi začel razvijati v takšno smer, ki ogražala razvoj vse ameriške politike in ko je grozilo, da se utegnejo posadke venezuelskih trgovskih ladij upreti Združenim državam. List kubanske mornarice poroča, da je bilo trenutno v Venezueli zasidranih okrog 100 petrolejskih ladij večjega ali manjšega obsega, katerih posadke so se branile odpluti na široko morje zaradi nevarnosti, katere jim preti od strani sovražnih podmornic.

Navdušenje za Rusijo v Angliji

Lizbona, 11. maja. s. Anglija se je začela navduševati za boljševizem. Pod tem naslovom je ameriška revija »Life« objavila vrsto ilustracij o naraščajočem boljševiškem vplivu na angleško življenje. Hiša »Nax« v Londonu je postala danes središče sestankov delavcev, meščanov in vojakov. Imenovana revija objavlja med drugim sliko, ki kaže, kako visi v tej hiši slika Stalina v naravni velikosti zraven slike Churchillja in prav blizu britanske zastave se nahaja znak srpa in kladija. Na stenah so nabiti veliki napisi, ki pravijo »Za mirne noči se moramo zahvaliti Sovjetski Zvezi«. Vsa moda se je začela krojiti po sovjetskih vzorcih. Baretko, kizaške jopice in škornji so postali dneveni pojav na londonskih cestah. Na mnogih cestah se vidijo sledeči napisi »Napadite na Zahodu«, »Živela Moskva!«. Razven tega imajo v londonskih gledališčih predstave s posebno angleško-sovjetsko glasbeno komedijo. Razne sovjetske vojne pesmi, filmi, kakor tudi skladbe komunističnih skladateljev so postale splošna narodna last. Canterburyški nadškof je baie sestavil, kakor poudarja imenovani list, novo molitev, ki se začneja takole: »Vsemogočni Bog, Kralj vseh narodov, prosimo te, da blagosloviš narode Velike Britanije in Sovjetske Rusije. Podpri jih v dneh borbe kakor tudi v dneh miru in vliji jim moči, da bodo lahko skupaj služili človeštvu tudi po vojni.« V londonskih trgovinah se prodajajo sovjetske zastavice, kakor tudi angleške in ameriške. Poprej prepovedana internacionala se sedaj poje povsod svobodno.

Slavnostna prireditev na sedežu ljubljanskega »Dopolavora«

9. maja popoldne je bila na sedežu vojaškega Dopolavora predstava, ki so jo po radiu poslušale vse vojaške posadke na tem področju.

Pri slovesnostih so bili navzoči med drugimi tudi Visoki komisar Eksk. Grazioli, poveljnik armadnega zbora Eksk. Robotti, zvezni tajnik Orlando, divizijski poveljnik general Orlando, številni častniki in druge odlične osebnosti.

Godba je najprej zaigrala državno himno in »Giovinezza«, nakar je spregovoril vojakom zvezni tajnik. Govoril jim je o pomenu proslave ter naslovil na bojevnike tovariški pozdrav Črnih srajc.

Tako po njegovem govoru je zbor »Obmejne straz« začel izvajati zanimiv in zabaven spored, ki so mu živo sledili po radiu vsi oddelki drugih posadk na tem področju. Tisti pa, ki so bili sami na slavnostni prireditvi, pa so s ploskanjem dali duška svojem zadovoljstvu.

Sledilo je žrebanje loterije, in so tistim, ki so zadeli, potem razdelili cigarete. Tombola sta organizirala »Bojevniki urade« in ljubljanska »Fasistična zveza«. Bila so razdeljena darila v vrednosti 1000, 500 in 250 lir, poleg tega pa še 600 manjših daril.

Nekaj drobcev iz zgodovine Glasbene Matice

Ljubljana, 11. maja.

Ljubljansko splošno šolstvo datira daleč nazaj in je ugotovljeno, da je obstajala javna šola v našem mestu z obveznim poučevanjem petja že leta 1228. Prvo glasbeno šolo v pravem pomenu besede so imeli v 17. stol. jezuiti na svojem zavodu pri sv. Jakobu. Petje in instrumente so poučevali posebni učitelji, ki so jih poklicali s Češkega. L. 1805 so ustanovili deželni stanovski glasbeno šolo, ki je za časa francoske zasedbe zaspala, a je bila obnovljena leta 1815 in delovala do leta 1875, ko je bila združena s šolo Filharmonične družbe. Lastno glasbeno šolo je ustanovila l. 1821 tudi Filharmonična družba. Njen prvi učitelj in ravnatelj je bil K. Mašek. Drugi pa je bil A. Nedved, oba Čeha, ki sta se močno vživela v naše glasbeno življenje ter sta oba tesno povezana z našo domačo glasbeno literaturo.

V ta krog je vstopila 9. nov. 1882 tudi šola Glasbene Matice. Šola je do konca preteklega svetovne vojne delala vzporedno s šolo Filharmonične družbe.

Šola Glasbene Matice se je ves čas svojega obstoja vzdrževala s podporami javnih faktorijev in z ukovino. Čeprav je Glasbena Matica napovedala brezplačen pouk, je morala že v drugem šolskem letu uvesti ukovino. Stroškov sama Matica ni mogla držati. Sprva so pobirali ukovino le od premožnejših učencev po 1 gld. mesečno. Pouk splošne glasbene teorije in šolskega petja pa je bil brezplačen kot je to še danes. Ta goldinarska ukovina je trajala

10 let. Zaradi naraščajočih stroškov pa so tudi ukovino sčasoma povečali. Vsa leta pa je odbor upošteval prošnje revnejših goincev, jim zniževal ukovino, najpotrebnejše in najbolj nadarjene pa sploh oproščal vsakega plačila. Tudi v tekočem letu znaša znižana ukovina približno 16.000 lir ali sedmimo celotne ukovine.

Sprva je Glasbena Matica poučevala le klavir in violino, že drugo leto pa je vvela glasbeno teorijo in ostale godalne instrumente. Posebno pažnjo je posvečala zborovskemu petju. Postopoma so začeli uvajati še druge predmete.

Kako je rasla šola v prvih 6 letih svojega obstoja, naj povedo te številke: v prvem šolskem letu je bilo na šoli 350 ur pouka, v drugem letu 940, v tretjem 1.786, v četrtem 2.200, v petem 2.443 in šestem 2.926 ur. Letos pa bo imela šola že 14.484 učnih ur.

Šola ima na razpolago 29 učnih sob. Prvi klavirski učitelj je bil na šoli Januševski. Njegov je tudi prvi disciplinski šolski red. Učni red pa je bil seveda večkrat zamenjan in izpopolnjen. Učni načrt je bil prilagojen pedagoškim načelom dunajskega in praškega konservatorija.

Že l. 1886 je začela Matica izdajati Forsterjevo klavirsko šolo v 4 zvezkih, ki so izšli do l. 1890 v več kot 6000 izvodih. Konec šolskega leta 1925-26, je konservatorij prevzela država. Šola je imela uvedenih 41, dejansko obiskovanih pa je bilo 23 različnih predmetov. Danes pa ko je del njene naloge prevzela Glasbena Akademija in je spet popolnoma samostojna, ima 14 učnih predmetov.

Roma in Torino sta igrala neodločeno Tudi včerajšnja srečanja niso prinesla jasnosti na vrhu tabele

Včeraj so po državi odigrali 23. kolo nogometnega državnega prvenstva, ki je bilo ob enem tudi 10. povratno. V A razredu morajo do konca odigrati še 5 kol, v B razredu pa samo še štiri. Iz tega je razvidno, da se tekme za ponosni naslov državnega prvaka naglo bližajo koncu. Zanimanje za tekme postaja od nedelje do nedelje večje, saj se situacija na vrhu tabele kar noče in noče razčistiti.

Pri včerajšnjih srečanjih je bila še prav velika posebnost to, da so se v A in B razredu srečale štiri enastorice, od katerih vsaka si je na tihem obetala, da bo v včerajšnji tekmi prehitela svojega nevarnega tekmečarja. V A razredu sta bila to Roma in Torino, v B razredu pa Vicenza in Bari. Ob natančnejšem pregledu nasprotnikov vidimo, da je imela včeraj Roma težko preizkušnjo saj je morala na vroča torinska tla. Bila je pa to zanjo tudi edina res še težka tekma do konca tekmovalja. Tudi če bi Roma izgubila, ima še vedno nado na prvo mesto, dočim bi izgubljena tekma za Torino pomenila večjo izgubo. Da je pa bila tekma za oba prav končana sta si obe moštvi porazdelili razpoložljivi točki in s tem še bolj zamotali položaj na čelu tabele. Torej do prihodnje nedelje si delila spet prvo mesto Roma in Torino. Kdo od njih bo zasedel končno prvo mesto bodo pa pokazale še tekme, katere morata odigrati do konca. Včerajšnja tekma med obema nevarnima pretendentoma ni prinesla zaželenega razjasnila. Veliko izgledov za drugo mesto v končni prvenstveni tabeli ima tudi Venezia, ki je imela včeraj po videzu sodeč le lažjega nasprotnika — Atalanto v gosteh. Imela pa je Venezija precej posla, saj jo je odpravila le z golom razlike. Zanimivo je bilo včeraj tudi srečanje v Rimu med Lazio in Juventusom. Zmagal je Lazio z 2:1. Ostale tekme v A razredu pa so bile le bolj povprečnega pomena.

Rezultati včerajšnjih srečanj pa so bili naslednji:

Firenze: Fiorentina—Modena 8:0. Nepričakovano velik rezultat. Livorno: Livorno—Napoli 2:0. Milano: Bologna—Ambrosiana 1:0. Roma: Lazio—Juventus 2:1. Genova: Genova—Liguria 4:3. — Trieste: Triestina—Milano 2:2. Venezia: Venezia—Atalanta 1:0.

Vrstni red po včerajšnjem kolu pa je takle: Roma in Torino 33, Venezia 31, Genova 30, Lazio 28, Bologna, Milano, Juventus, Triestina 25, Fiorentina, Ambrosiana 23, Liguria, Livorno 22, Atalanta 21, Modena 16, Napoli 15.

V B razredu je Bari še vedno na vrhu

V B razredu je veljalo največje zanimanje za srečanje med Barijem in Vicenzo. Bari je sicer do včeraj vodil za dve točki razlike, vendar pa gre to na račun ene tekme več, ki jo je Bari odigral. Bolj jasna je postala situacija po včerajšnjih tekmah. Bari je na domačih tleh odpravil Vicenzo z 2:1. Druga, prav tako važna tekma med Pescara in Novaro, pa je končala s celim izkupičkom v žepu prve. Tudi v tem razredu postaja prvenstveni ples vse bolj zanimiv, saj je kar nekaj klubov na vrhu tabele, in ti ne goje brezupnih nad na prvo mesto in častna mesta za njim.

Včerajšnji rezultati:

La Spezia — Spezia: Prato 7:1, Bari — Bari: Vicenza 2:1, Pescara — Pescara: Novara 2:1, Pisa — Pisa: Fanfulla 2:1, Savona — Savona: Udinese 1:0, Alessandria — Alessandria: Fiumana 2:0, Busto Arsizio — Pro Patria: Lucchese 2:0, Padova — Padova: Siena 2:0, Reggio Emilia — Reggiana: Brescia 2:0. Vrstni red po številu doseženih točk:

Bari 37, Padova, Pescara 34, Vicenza 33, Novara 32, Brescia 31, La Spezia, Alessandria 27, Pisa 26, Fanfulla, Udinese 24, Pro Patria 32, Savona 22, Siena 20, Fiumana, Reggiana, Prato 17, Lucchese 7.

Pri tem je treba vračunati tudi dejstvo, da sta Bari in Udinese odigrali že tekmo več kot drugi klubi.

Tenis: Italija—Madžarska 3:3

Včeraj je bil tretji dan italijansko-madžarskega meddržavnega teniškega srečanja. V tem srečanju je šlo za »rimske pokale«. Za včerajšnje srečanje je bilo v Budimpešti zelo veliko zanimanje. Tekmam

Počitniške kolonije GILL-a

Ljubljana, 11. maja.

Zvezni podpoveljnik se je v spremstvu okrožnega nadzornika in načelnika Podpornega in zdravstvenega urada GILL-a podal na inšpekcijsko potovanje v črnomeljski okraj, in sicer v podporno središča v Metliki, Gradcu, Vinici in Črnomlju. Njegov obisk v teh krajih je imel predvsem dvojni namen. Predvsem se je zvezni podpoveljnik hotel sam prepričati, kako posluša šolske kuhinje ter zlasti določiti kraje in noslopja, kjer bodo počitniške kolonije.

Tečaji za telesno vzgojo

Zvezni podpoveljnik GILL-a je 7. maja na sedežu GILL-a imel posvetovanja s telovadnimi učitelji iz Ljubljane ter z učitelji ljudskih šol in jim dal navodila, kako naj se izvede tečaj za telesno vzgojo, ki bo v Ljubljani v prvih desetih dneh meseca junija. Udeležilo se ga bo 70 skupin iz vseh ljudskih in srednjih šol iz Ljubljane.

Zdravstvena avtokolona v Mostah

Prebivalstvo se obvešča, da bo splošna zdravstvena avtokolona vršila brezplačno službo v Deškem vzgajališču Selo-Moste v dneh 11., 12., 13., 15., 16., 18., 19. in 20. maja; v Salezijanskem inštitutu na Rakovniku pa v dneh 21., 22., 23., 26., 27., 28., 29. in 30. maja.

Kakor je znano ima zdravstvena avtokolona zobozdravniški, očesni, deološki, interni oddelek, oddelek za otroške bolezni (za šolske in predšolske otroke) ter oddelek za bolezni v ušesu, nosu in grlu.

Zdravljenja potrebni se lahko prijavijo na omenjenih mestih ob imenovanih dneh od 8.30 do 12. ure in od 15 do 17.30 v svrhu brezplačnega pregleda in zdravljenja ter event. operacije.

Izmenjava italijanskih in ameriških diplomatov

Rim, 11. maja. s. Na podlagi dogovora, ki je bil sklenjen z vlado Združenih ameriških držav in vladami raznih republik Severne in Južne Amerike, se je 7. maja začela izmenjava diplomatov in rojakov med Italijo in tistimi ameriški državami, ki so v vojnem stanju oziroma s katerimi so bili diplomatski odnosi prekinitveni. 7. maja je odplul iz New Yorka švedski parnik »Drottningholm«, s katerim se pelje naše diplomatske osebe iz Severne in Srednje Amerike, kakor tudi diplomatsko zastopstvo iz Perua, Bolivije in Ekvadorja. Posebej potujejo naša diplomatska zastopstva in naši rojaki iz Urugvaja.

7. maja je odplul iz Rima prvi od štirih vlakov, ki bodo v prihodnjih dneh prepeljali državljane iz Severne, Srednje in Južne Amerike do Lizbone, kjer se bodo vkrcali na isto švedsko ladjo »Drottningholm« ter se z njo vrnili v Ameriko. V bližnjih dneh bodo odplivali iz brazilskih pristanišč trije parniki, s katerimi se bodo odpravili v Evropo številni Italijani iz Brazilije ter prva skupina naših diplomatskih in konzularnih uradnikov.

je včeraj prisostvoval sam madž. regent Horthy, italijanski poslanik na Madžarskem Anfuso, madžarski obrambni minister Bartha in še drugi odlični predstavniki madžarskega javnega življenja. Po prvem in drugem dnevu meddržavnega srečanja so vodili Italijani s točko razlike. V tretjem dnevu pa so Madžari krepko poprijeli in dosegli časten neodločen rezultat.

Rezultati — moški single:

Catona : Bossi 3:6, 6:3, 9:7, 12:10
Asbath : Cucelli 5:7, 6:2, 6:2, 6:4.

Sportni drobci

Včeraj je bila v okolici Zagreba velika kolesarska dirka kot priprava za mednarodno srečanje v Bolgarijo. Na dirko je prišlo 14 kolesarjev. Cesta je bila zelo slaba in je prišlo na cili le 8 dirkačev. Proga je bila dolga 90 km. Najboljši dirkač je prevozil na uro 29 km.

Rezultati:

1. Šovan (Gradijski), 2. Koreič (Trešnjek), 3. Prosenik (Gradijski), 4. Čelesnik (Zagreb), 5. Blasković (Orao) itd.

Naznanilo!

Cenjenemu občinstvu sporočamo, da smo se preselili iz Tavčarjeve ulice na Bleiweisovo (prej Tyrševa) cesto 18, v palačo Kmetске posojilnice za ljublj. ok. in da bomo v torek, 12. maja poslovali že v novih prostorih.

Telefon št. 37-08.

Oddaja radijskih aparatov podaljšana do 20. maja

Z uradnim razglasom, ki bo še objavljen, je Visoki komisar odredil, da smejo lastniki radijskih aparatov, ki so vložili prošnjo za spregled obvezne oddaje radijskega sprejemnika, počakati v pričakovanju rešitve njihove prošnje, z oddajo svojih aparatov do 20. maja 1942-XX.

Vesti 11. maja

Na vzhodno bojišče je odšel madžarski podregent Horthy. Kot preostvojec in talec je prevzel poveljstvo nad madžarskim lovskim oddelkom in se bo z njim udeležil bojev na vzhodnem bojišču.

Več madžarskih rek je zaradi močnega deževja zadnjih dni prestopilo bregove in poplavlilo mnogo ozemlja. Voda je udrla tudi v mesto Szeged. Oddelki madžarskih ženijskih čet in gasilci so bili poslani na ogrožena mesta, da so reševali ljudi in živino.

Bolgarski kmetijski minister je odobril načrt, ki uvaja poseben italijansko-bolgarski bonifika. cijski zavod. Vsi listi pozdravljajo to pridobitev, ki bo še poglobila sodelovanje med obema državama na poljedelskem terišču.

Na izredno zasedanje je bil sklican bolgarski parlament, da bo razpravljalo o več novih zakonskih predlogih, posebno pa o dovolitvi izrednih kreditov za narodno obrambo. Zasedanje bo trajalo pet dni.

Za častnega doktorja je proglasila kölnska univerza za japonskega veleposlanika v Berlinu. Mož si je pridobil velikih zaslug za napredek znanosti in za razširjenje pridobitev nemških znanosti med prijateljskim japonskim narodom.

150 letnico rojstva znanega skladatelja Rossinija so v Bolgariji proslavili z vsem sijajem. Na programu je bilo več glasbenih prireditev, sestavljenih iz del pokojnega skladatelja. Pokroviteljstvo nad prireditvijo so prevzeli Piemontska princezinja ter ministra za ljudsko vzgojo in ljudsko omiko.

Mednarodno akademijo za politične in upravne vede so včeraj ustanovili v Berlinu ob sodelovanju predstavnikov 17 narodov. — Za predsednika akademije je bil imenovan nemški državni podtajnik v notranjem ministertvu dr. Stueckard. Podpredsedniki pa so predstavniki Italije, Španije in Madžarske.

Japonska letala so v soboto napadla mesto Gong v Bengalskem zalivu ter so obmetavala z bombami ter obstreljevala s strojnimi pristaniske naprave in pri tem povzročila večjo škodo.

Bolgarskim Judom je odšel na ukaz notranjega ministra prepovedano zapuščati kraj, v katerem bivajo. Če bi moral Jud iz zdravstvenih razlogov spremeniti kraj svojega bivališča, se mora obrniti s posebno prošnjo na policijo, ki mu bo potem določila kraj in čas bivanja. Tudi v poletnem času je Judom po vsej Bolgariji prepovedano, da bi se gibal po cesti po 21. uri zvečer.

V bolgarsko prestolnico je dopotoval italijanski minister za trgovino in valute kot gost bolgarske vlade. V njegovem spremstvu, ki je potovalo z letalom skozi Albanijo, je mnogo višjih uradnikov iz imenovanega ministertva.

V Bukaresti je prisel slovaški propagandni minister Gašpar, ki bo sodeloval pri skupnem sestanku romunskih, slovaških in hrvaških predstavnikov.

Uradni krogi v Washingtonu, kakor tudi ameriško mornariško ministertvo še vedno izjavljajo, da nimajo pri roki še vseh podrobnih poročil o izgubah zaveznikov o nedavni pomorski bitki v Koralskem morju. Sporočilo pravi, da izgub ni mogoče takoj objaviti, da ne bi s tem dajali predragocenih podatkov sovražniku.

V Berlinu izdelujejo skupni kmetijski načrt za jugovzhodne države in sicer za Bolgarijo, Madžarsko, Srbijo, Hrvaško, Slovaško, Grčijo in vzhodna zasedena ozemlja. S tem načrtom hočejo dvigniti kmetijstvo do najvišje stopnje in na ta način zagotoviti prehrano evropske celine.

624 kolhozov je bilo razpuščenih na področju Minska in je bila zemlja zopet vrnena kmetom v zasebno last.

E. Wallace

22

RDEČI KROG

ROMAN

»Pa ob enajstih torej,« je dejal Marl.

»Na svidenje,« je pozdravil bankir. Ni mu pa ponudil roke. Komaj so se vrata za Marlom zaprla, jih je Brabazon zaklenil in se vrnil k svoji pisalni mizi. Vzel je iz svoje listnice čisto navaden bel papir, pomočil pero v rdečilo in narisal na listek majhen krog. Pod njim je napisal te besede:

»Feliks Marl je videl najin sestanek, ki sva ga imela na Steyne Squareu. Stanuje pa na Marisbury Place št. 79.«

Listek je dal v ovitek in naslovil.

Mr. Johnson, Mildred Street št. 23. — City.

XIV. poglavje.

TALIJA JE POVABLJENA NA SESTANEK.

Mr. Marl je moral prehoditi več bančnih prostorov. Pri tem se je oziral po obeh vrstah pisarniških miz, ne da bi zagledal dekle, ki ga je zanimalo. Prišel je že skoraj do izhoda velike bančne dvorane, ko je na svoji desnici zagledal manjši pisarniški oddelek, kamor ni bilo mogoče videti zaradi močnega stekla. Vrata tega oddelka pa so bila le priprta in skozi odprtino je mogel le bežno videti obris neke sobe. Korake je nameril proti tem vratom. Neke dekle, ki je sedelo za pisalnim strojem, ga je radovedno opazovalo. Talija Drummondova je pogledala navzgor ter zagledala veliki smehljajoči se obraz, ki jo je opazoval.

»Imate dosti dela, gospodična Drummond, kajne?«

»Zelo veliko,« je odgovorila. Toda opaziti ni bilo, da bi mu zamerila njegovo vsiljivost.

»Tukaj se ne zabavate mnogo, kaj?« je vprašal.

»Prav malo.« Njene temne oči so ga opazovale ocenjujoče. »Kaj bi dejali, če bi vas povabil na večerjo in potem na kakšno gledališko predstavo?« je vnovič vprašal.

Talija ga je merila od nog do glave, od njegovih pobarvanih las pa do skrbno očiščenih čevljev.

»Vi ste pa vseh muh poln,« je dejala mirno. — »Res. Večerjati v restavraciji je moje največje veselje.«

Njegov nasmeh se je še bolj razširil in ognjevita strast mu je zaigrala v motnih očeh.

»Kaj če bi šla v The Moulin Gris?« Mr. Marl je svetloval to restavracijo in je bil čisto gotov, da bo povabljenka predlog sprejela. Toda Talija je zaokrožila ustnice in zamišljeno dejala:

»Zakaj pa me ne bi povabili kar v Hoolingonov Fish Parlour?«

je vprašala. — »Če me že hočete pogostiti z večerjo, se to mora zgoditi najmanj v Ritiz Carltonu, ali pa sploh ne pridem.«

Mr. Marl se je kar opotekel, toda bil je zadovoljen.

»Vi ste pa res prava kraljična,« je dejal ves vznemirjen. — »Obljubim vam, da vas bom postregel s kraljevsko večerjo, ki ste je vredni. Ali bi že nočoj?«

Talija je prikimala.

»Čakala vas bom v svoji hiši na Marisbury Placem, Bayswater Road ob pol osmih. Moje ime boste našli na vratih.«

Marl je umaknil. Pričakoval je odpor s Talijine strani, toda v njegovo veliko presenečenje je Talija ponovno prepričevalno prikimala v potrdilo, da je s sestankom zadovoljna.

»Torej, na svidenje, dražestna,« je dejal Marl predrzno in pri tem poljubil konice svojih mesnatih prstov.

»Zaprte vrata,« je dejala dekle in nadaljevalo svoje delo.

Ni ji pa bilo dano, da bi mirno nadaljevala svoje delo. Spet jo je nekdo zmotil. Tokrat je vstopilo neko lepo dekle, katere roke so bile pokrite s posebnimi rokavicami za delo. To je bila tipkarica, ki je sledila Marlu z veliko radovednostjo.

Talija se je naslonila nazaj na stol, medtem ko je vstopivša skrbno zaprla vrata za seboj in se vsedla na stol.

»No, Macroy, kaj vas pa grize?« je vprašala nevljudno. Ta njena nevljudnost se ni strinjala z nečim potezami njene obličja in Milly Macroy jo je zato ne vprvič začudeno pogledala.

»Kdo je bil ta stari panj?« je vprašala.

»Neki občudovalec,« je Talija mirno odgovorila.

»Vi ste v resnici privlačni,« je dejala Milly s trohico zavisti. Za kratek čas sta obmolknili.

»No, in kaj potem?« je vprašala Talija. — »Saj niste prišli sem, da bi se pogovarjali o mojih ljubezenskih zadevah, kaj?« Milly se je zvito nasmehnila.

»Ne. Nisem prišla zaradi tega,« je dejala. — »Prišla sem, da bi se odkritosrčno z vami nekaj pogovorila, gospodična Drummond.«

»Odkritosrčno govorjenje mi najbolj ugaja,« je odvrnila Talija.

»Ali se spominjate tistega denarja, katerega smo odposlali kot priporočeno na naslov Sellinger Corporation pretekli petek?« Talija je pritrjevalno prikimala.

»No, dobro. Potem se gotovo še spominjate, da trdi Sellingerjeva firma, da ni prejela odposlanega denarja in da so namesto denarne pošiljke prejeli le prazen ovitek?«

»Kako je s to stvarjo?« je vprašala Talija. — »Mr. Brabazon mi ni nič omenil,« je odvrnila Talija in prenesla Millyjin preizkušajoči pogled, ne da bi trenila.

»Denar sem zavila v kuverto,« je dejala Milly Macroy, »in vi ste ga morali vknjižiti. Ta zadeva se tiče samo vas in mene, miss Drummond. Torej ena izmed naju je denar poneverila. Lahko pa priscem, da nisem bila to jaz.«

»Po tem takem sem ga jaz,« je dejala Talija z nedolžnim nasmehom. — »Resnično, Macroy, takšna obtožba je za pošteno žensko gotovo žaljiva.«

V Millyjinih očeh je zraslo občudovanje.

Vreme v prvih desetih dneh maja

Ljubljana, 11. maja. Vreme v prvih desetih dneh maja je bilo letos splošno zadovoljivo in ugodno za poljedelca, sadjarja in vrtnarja. Ne moremo se kaj pritoževati. Sprva je bilo nekako presenečenje in godrnjanje, ko se je maj uvel od mokrote, snegom in hladom. Pa kmalu se je vreme preobrnilo in nastopili so prav topli in sončni dnevi, ko se je mahoma začelo vse rastlinje in drevje bujno razvijati, cveteti in zeleneti. Prve tri dni je bilo razmeroma močno deževno, saj je ombrograf na meteorološkem zavodu zaznamoval do ponedeljka 4. t. m. jutraj 28,2 mm dežja.

Prvi dnevi so bili torej deževni in hladni. V ponedeljek jutraj je padla slana, a pozneje smo bili pred njo obvarovani in to je prav ugodno za rast vsega rastlinja, kajti nevarnost hujše slane je minila.

Jutranja temperatura se je v prvih desetih dneh kaj različno vrstila in gibala. Najnižja jutranja temperatura je bila zaznamovana v ponedeljek na sv. Florijana dan 4. t. m., ko je toploter pokazal +0,8° C, najvišja jutranja temperatura pa je

bila nasprotno zaznamovana v nedeljo 10. t. m., ko je bilo jutraj v mestu kar +9° C. Od ponedeljka 4. t. m. naprej se je jutranja toplota počasi od dne do dne dvigala. Jutra na Barju razmeroma niso bila zelo meglena. Prav nizko je valovila kot pajčolan tenka meglica. Dnevna toplota je prav tako od dne do dne naraščala. Najnižja dnevna toplota je bila 2. maja, ko je bilo zelo hladno in je bil dosežen maksimum +8° C. Nato se je dnevna toplota začela dvigati in je že 7. maja dosegla +23,4° C. Lani smo imeli celo jutraj -0,3° C, mnogo snega 4. maja, splošno pa je bila lani prva polovica maja mnogo deževnejša kot letos. V prvi polovici maja je neprestano lani deževalo.

Na živilskem trgu je že poznati večje vrvenje ob tržnih dnevih. Letos bodo drugače ljudje še mnogo več poprej pustega sveta obdelali kakor lansko leto in najraši sade žizol, po katerem je veliko povpraševanje. Posadili bodo Ljubljanci do 1000 kg žizla. Lani so ga okoli 500 kg. V soboto so nekateri okoliški kmetje pripeljali v mesto žizlovke ali preklje ali natke, ki so bile po dve liri komad.

Glas iz Gorenje vasi pri Ribnici

»Letos je hroščevo leto, zato bo hladnejše vreme«

V Ribniški dolini je sedem mesecev zima, 5 mesecev pa mraz, tako sem se pošalil pred dnevi z Gorenjcem, ki je prav zamišljen stopal po novem mayskem snegu skozi vas, kakor bi bil vajen zgodnjih jutranjih sprehodov. Nič ni oporekal moji, malce pretirani šali, prav po ribniško me je podražil, češ, naj previdno stopam po njegovih stopinjah, da ostane »mayska belina« čim manj dotaknjena. Tretjega maja — pa ga tako metel! In še mraz v mesecu — maju. Možakar mi je začel dobrodušno pripovedovati o hroščevih letih v Ribniški dolini, ko da je takrat, ko hrošči brencijo pri nas, posebno mrzlo. Letos pa je spet hroščevo leto. Pri saditvi krompirja (mnogi so izrabili že zadnje lepe aprilске dni), so ljudje izkopali mnogo hroščev. Sneg jih je za nekaj dni zadržal, ko pa je zasijalo toplo maysko sonce, so prišli na svobodo in v gozdovih imajo lastavice in škorci, ki so prileteli letos k nam malo kasneje kot navadno, že mnogo dela in jela. Vaški načelniki bodo po stari navadi spet dali svojim »odrejenim nalog«, da nabere toliko in toliko vreč hroščev, ki jih bodo prinesli na poseben kraj, kjer jih skupno uničijo. Te navade tudi letos ne bod opustili. Stari vaški strokovnjaki pravijo, da bo letos še posebno mnogo hroščev, zato bo treba še več poštřitvalnosti, saj naš kmečki človek ve, kako škodljiv je ta mrčes. Hroščeva domovina je predvsem Mala gora, kjer prevladuje listnato drevje, zato bo tu še posebno mnogo dela, dočim bodo hrošči v gozdovih na Veliki gori, kjer so le odseki listavcev, varneje brencali in tako zagotovili obstanek svojemu rodu.

Zadnje dni so ljudje izrabili čas, da so pripravili drva, ženske pa so vozile iz gozdov liste, ki so ga nagrabljale že pred tednom. Tako so tudi letošnji prvi spomladanski dnevi minili v spomladanskem razpoloženju, seveda v razpoloženju, ki ga daje delo in napor. Ob zgodnjih večerih so se zbrali naši gorenjski vaški mošje, da se pogovore o potrebnem novem vaškem studencu in posipanju vaških cest z gramozom, katerega tolčejo vsi vaščani sami, in o drugem.

Ce prideš v tako družbo, saj si lahko počaščen, če te povabijo v svoji vaški zbor, ti ura kar hitro mine. Senior, 73 letni kolarski mojster Virant Janez, v katerega delavnici krasi steno že nad 50 let podoba kolarske zaščitnice sv. Katarine, zgovoren, družaben in za svoja leta tako mladosten in čil možakar, ti bo povedal marsikatero zanimivo iz preteklih časov.

»Prej je blu pr' nas čistu drugače!« Kozinova in Marinarijeva hiša je bila eno po stolje. Domače hišno, je bilo pri Kovačevih, ker je bil Janezov stari oče kovač. L. 1901. so pogorele v Gorenji vasi vse hiše do županove hiše. Takrat v Gorenji vasi niso imeli tako lepih hiš, saj so bile skoro vse krte s slamo, pač pa so ljudje bili srečnejši, zadovoljnejši in družabnejši. Pred hišami so bile klopčice, se da jo imajo le še pri Kališčarjevih, na katerih so bili zlasti opoldne in ob večerih »gorenjski posidino«. Očka je prav živahno pripovedoval, kako so fante nagnali živino na travnike, sami pa ležali na »trebihi« ali na klopčicah pod lipama, ki še sedaj krasita Gorenjo vas.

Gorenja vas je bila že nekdanj »predmestna« vas. Dekleta iz bližnjih vasi Kota, Jurjevice, Brež in Slatenka so prihajala do Pireta (sedaj Kusovih) s »čizmi« v rokah, tu pa so se obula, da so prišla čedna v »ribniško maisto«. Pri Piretu se je zbralo večkrat do 100 fantov, kjer so kadili cigare in ogledovali dekleta in jih tudi spremljali.

»Po stu fantov nas je blu, pa smo obiskal' 9 do 10 vasi. Jutitrai ob 3 smo pršli k Movčinu v Laze, kjer smo dobil' pljučnice, da smo okrepčal' naše želudce. Paisem je odmevala, da so vs' odpiral' okna in poslišal' peitice.«

Potem je z nekim fantovskim ponosom pripovedoval, kako so morali fante plačati po dva furinta, da so smeli klicat dekleta.

Posebno se je z veseljem spominjal, kako so včasih nagačali:

»Včasih je blu taku. Pr' en' hiš' so imeli kašo in krompir, v drug' pa ravnu tako večerjo. Fante so pr'jasli sklaide, da so imajli v ani hiši dvakrat kašo, v drugi pa dvakrat krompir.«

Gorenjska dekleta so za mesec maj tako lepo okincala Marijino kapelico pred Kozinovo hišo. Prav je, da se spomimo, da je zgradil to kapelico stari oče našega seniorja Marinarija.

Tako je bilo nekdanj in tako je sedaj v naši predmestni vasi ribniškega »maista«.

Proslava »Dneva vojske in imperija« v Ribnici

Ribnica, 11. maja.

Navdušenim manifestacijam na številnih proslavah, namenjenih državnemu prazniku »Dneva vojske in Imperija«, se je dostojno pridružila tudi tukajšnja vojaška garnizija. Na vojaškem igrišču na Jamborjih je zapopolnala državna zastava in je ves prostor, kjer so bila tekmovanja, in kjer se je zbralo mnogo vojaštva, nudi slavnostno in praznično lice.

Ob pol enajstih dopoldne so se začele zanimive vojaške športne tekme, ki so jih gledali tudi zastopniki civilnih oblasti, poveljniki kralj. karabinierjev Ferraboli Vincenzo, politični tajnik Budda Mario in drugi odlični zastopniki. Po pozdravu poveljnika g. Combattina so se pričele pod vodstvom poročnika Cenzijske tekme posameznih patrol v teku na 100 m, tekme čez zapreke ter nazadnje finalne tekme. Vojaštvo je navdušeno sledilo živahni borbi za prvo mesto ter navijalo za svoje skupine. V teku s puško je zmagala skupina pod vodstvom narednika Cattania, drugo mesto pa si je priborila skupina iz XII. čete AA. V borbi za prvo je zasedla prvo mesto skupina iz XI. drugo pa skupina iz XII. čete.

Pri teku čez ovire je zmagala skupina iz XII. čete AA., drugo mesto je zasedla skupina iz čete »Comando«. Pri finalnih tekmah je odnesel prvo mesto narednik Zuccotti iz čete »Comando«, drugi je bil narednik Frontini Pietro (XII. četa AA.), tretji Rigele Guidone, četrti pa Ferrari Rolando. Zmagovalci so dobili lepe nagrade.

Popoldne ob petih pa je bila v Fašističnem domu v Ribnici filmska predstava.

Novice iz Države

Radio in film v italijanskih šolah. Prosvetno ministrstvo je sklenilo, da bo tudi v tekočem letu storilo vse za povečanje števila radijskih sprejemnih aparatov v šolah in za povečanje števila poučnih in kulturnih filmov, ki jih mladini vrte, kadar se poučujejo prirodopisne vede. Dostelj so imele italijanske srednje šole okrog 20.000 aparatov, ljudske šole pa okrog 40.000 radijskih sprejemnikov. To število se bo letos dvignilo za več tisoč.

Delavska bolniška blaginja ima 17 milijonov članov. Italijanska osrednja delavska bolniška blaginja šteje danes vsega skupaj okrog 17 milijonov članov, od česar odpade deset milijonov na prave člane, ostalo pa na člane njihovih družin. Vsi ti uživajo zdravniško nego in podporo od centralne blaginje, ki je imela v lanskem proračunskem letu nad milijardo dohodkov in približno toliko tudi izdatkov. Ta zavod za socialno zavarovanje je skrbno zasledoval posebno delavske kolektivne pogodbe in je gledal na to, da so bile pri teh pogodbah upoštevane tudi družine delavcev.

Motor v vodnjaku povzročil smrt treh ljudi. Delavec Valentin Zabreček iz San Pietra pri Natiseu je prinesel v Goriano majhen motor na nafto in začel pripravljati vse potrebno, da bi izčrpal vodo z dna starega globokega vodnjaka. Mož se je spustil v 16 metrov globoki vodnjak, postavil tam motor in ga pogljal v tek. Motor je črpal vodo, pri tem pa je izpuhteval plin, ki se iz vodnjaka ni dvignil. Zabreček je kmalu začutil, da se ga priema dremavica in glavobol in je začel plezati po lestvi navzgor, da bi prišel do svežega zraka. Toda preden je prispel do vrha, so ga moči popustile, da je omahnil in obležal na dnu ves potolčen. Na njegov obupni krik sta prihitela še dva delavca in mu hotela pomagati. Spustila sta se do dna, toda tudi njiju se je lotil plin in ju omamilo. Ker nobene žive duše ni bilo v bližini, da bi jim prišlo kbi na pomoč, so vsi trije obležali na dnu vodnjaka in tam izdihnili.

V treh vrstah...

V Radovljici je bil običajni mesečni razgovor okrogneja vodje s sodelavci iz vsega okrožja. Okrognji vodja je dal sodelavcem nova navodila.

V Gorjah pri Bledu so imeli preteklo nedeljo športno prireditev: gozdni tek, ki ga je pa oviralo slabo vreme.

O štajerskih jamah je govoril te dni v Slovenskih Konjicah znani jamar Gangl. Predavanje so poslušale lepe skiptične slike.

250 spodnještajerskih mladencev so vzgojili v posebnih petdnevni tečajih za mladinske voditelje. Tečaje je priredila Domovinska zveza v Celju.

11. maja bo zborovanje vseh mladinskih voditeljev s Spodnjega Štajerskega v celjskem Nemškem domu.

Iz Cerkniške doline

Melioracijska dela Cerkniškega jezera. V ponedeljek so spet pričeli z osuševalnimi deli Cerkniškega jezera. Dela se nadaljujejo tam, kjer jih je prekinila zima, t. j. za Dolenjo vasjo. Pri delih bo zaposlenih več delavcev.

ELAR - Radio Ljubljana

Ponedeljek, 11. maja: 13.00 Napoved časa. Poročila v italijanski. — 13.15 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. — 13.20 Filmska glasba. Orkester vodi dirigent Angelini. — 14.00 Poročila v italijanski. — 14.15 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijaneč. — 14.45 Poročila v slovenščini. — 17.15 Koncert sopranistke Nade Stritarjeve in basista Toneta Petrovičiča (pri klavirju Marijan Lipovšek). — 19.00 »Govorimo italijansko«, prof. dr. Stanko Leben. — 19.30 Poročila v slovenščini. — 19.45 Pisana glasba. — 20.00 Napoved časa. Poročila v italijanski. — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. — 20.30 Vojaške pesmi. — 20.45 Izbor napovedi iz opere »Cugnizza«. Orkester vodi dirigent Cesare Gallino. — 21.30 Predavanje v slovenščini. — 21.40 Cvet pesmi. — 22.10 Koncert komornega kvarteta iz Rima. — 22.45 Poročila v italijanski.

12.000 let staro drevo

Na Tamburinski gori v Avstraliji, pravijo, raste najstarejše drevo na zemlji. Ni to morda kakšno visoko, orjaško drevo, pač pa pravi prtilikavec med rastlinskim svetom, saj je visoko komaj sedem metrov. Pripisujejo mu starost 12.000 let. Pognalo je iz zemlje torej že tedaj, ko je bilo človeštvo na zemlji še na zelo nizki stopnji omike. Starost te vrste drevja se ne da niti primerjati s tisto, ki so jo dosegla slovita drevesa, v katerih senci je pridigoval Buddha...

Ljubljana

Koledar

Danes, ponedeljek, 11. maja: Mamert, škof. Torek, 12. maja: Pankracij, m.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa c. 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

Danes ob pol 6 zvečer bo začela v mali filharmonični dvorani prva javna produkcija sole Glasbene Matice. Na produkciji bo nastopila cela vrsta gojencev od 2. razreda pripravnice dalje, do 1. razreda srednje šole. Spored je zelo raznolik in pri naša prav lep pregled domače in tuje tovrstne glasbene literature. Ravnateljstvo vabi »stare in mladi« k posetu današnje ter torkove in četrtkove javne produkcije. Uvodno besedo pred začetkom izvajanja bo imel ravnatelj Julij Betetto.

Biser iz Ambre je bila izredno dekle. Dasi ravno je bila mlada in lepa hči bogatega sultana, ni bila domišljava in sama vase zaverovana. Po leg telesnih dobrin je imela tudi dobro razvit razum, ki ji ni pustil, da bi se zadovoljila s pravljicami svojih prednikov o vilah, genijih in demonih. Niti krilati zmaj Azor, niti slon Bulbul, niti genij ognja, niti lepa Brel-Gabal ji niso imponirali, ker niso bili v stanu ustvariti ene same rože. Na njeno večno vprašanje »zakaj« ji niso mogli odgovoriti ne njen oče, ne njeni učitelji in vzgojitelji. — Kdo je bil tisti, ki ji je mogel zadovoljivo odgovoriti na to vprašanje in kako ga je našla, boste slišali in videli na Vnebohod, 14. t. m. v franciškanski dvorani. Zato ste vsi, ki vas to zanima, prijazno vabljeni na trojejanjo k godbo »Sultanova hči« ali »Biser iz Ambre«, ki jo uprizorijo ob 4 popoldne Velike sestre sv. Klare.

Literarni večer Cvetka Golarja bo v ponedeljek, dne 11. maja ob 18 v franciškanski dvorani. C. Golar, M. Skrbnišek in V. Držaj bodo brali sledeče pesmi: »Mati zemlja«, »Plamenčca roža«, »Balada o detetu«, »Morska pesem«, »Grozdek gre k maši«, »Vijola«, »Javor in Majda«, »Kmetiška svatba« in »Stara lipa«. A. Jarc pa bo odpel ob spremljevanju klavirja — igra prof. Ubald Justin: »Pregovorjeno ožostnost«, »Nič ne ve«, »Mlado pesem«, »Zacvela je roža« in »Grešnikovo molitev«.

Nakaznic za drva mestni preskrbovalni urad začasno ne bo več dajal, ker je pošla zaloga starih drv. Dokler ne bo objavljeno, je torej prihajanje v mestni preskrbovalni urad po nakaznic za drva popolnoma brez uspeha, zato naj pa ljudje potrepe do drugega obvestila.

Javno obvezno cepljenje zoper koze v Ljubljani je sicer že končano, vendar pa zamudniki, ki kljub vsakdanjim opozorilom niso svojih otrok dali cepiti ali iz kakršnega koli vzroka niso mogli prinesiti k cepljenju, lahko pripeljejo svoje otroke cepit od ponedeljka, dne 11. do sobote, 16. maja t. l., ko bo za zdaj cepljene otroke pregled na istih krajih in iste dneve, kot je bilo minul teden cepljenje. K pregledu morajo torej svoje otroke pripeljati starši osmi dan po cepljenju, kakor je razvidno tudi iz lepakov. Pregled je važen zaradi ugotovitve uspeha cepljenja še posebno pa tudi zaradi potrdila uspešnega cepljenja, saj je to potrdilo prva listina, ki jo otrok dobi ter jo bo potreboval vsaj že pri vpisu v šolo. Starši naj, torej ne odlašajo ter zanesljivo pripeljejo otroke cepit vsaj ta teden, ko jih bodo drugi pripeljali na pregled.

Vestnik Prosvetne zveze v Ljubljani št. 4—5 je izšel. Prinaša tvarino za proslavo Pija XII., in sicer: Papežu Piju XII. (Deklamacija) ter predavanje pod naslovom: »Srebrni škofovski jubilej Pija XII.« V tem predavanju je poleg življenjepisa omenjen »Obisk Slovencev pri sv. Očetu« l. 1939. Dalje se navaja njegova okrogščina: Klic sv. Očeta k miru in sv. Oče ter apostolat kat. žene. Brez dvoma bo tvarina dobrodošla za proslavo, katere se bo vršila prihodnji četrtek. Kot priloga Vestnika je izšla 3—4 št. Prosvetnega odra Zelo praktičen je članek Vlada Gajška: Načela sodobne scene gradnje. Za razumevanje klasicizma v Franciji podaja g. Smolej Viktor razpravo: Trije največji francoski dramatik. Zanimivo je tudi »Poglavje iz dramatike«.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Ponedeljek, 11. maja: Zaprt. Torek, 12. maja ob 17.30: »Sola za žene.« Premiera. Red Premierski. Sreda, 13. maja ob 17.30: »Zaljubljena žena.« Red B.

Opera:

Ponedeljek, 11. maja: Zaprt. Torek, 12. maja: Zaprt. Sreda, 13. maja ob 16.30: »Evgenij Onegin.« Red Sreda.

ATA - TRASPORTI-PREVOZNIŠTVO

MILANO - Viale Sabotino 1a, tel. 51227 - 580284

La più completa organizzazione di trasporti fra Ljubiana e Milano, Toscana, Lazio e Campania. Cercasi corrispondente disposto a collaborare nello sviluppo del servizio.

Najpopolnejša organizacija za prevoze med Ljubljano in Mitanom, Toskano, Lacijem in Kampanjo. Iščemo koi espondenta, ki bi bil pripravljen sodelovati za razvoj podjetja.

S. S. van Dine

KRIMINALNI ROMAN

64

»Bog nam daj, da bi prispeli pravočasno!«

Zavili smo okrog ardsleyske postaje s tolikšno hitrostjo, da mi je od stolu kar sapa zastala in sem se z obema rokama zagrabil za sedež, da ne bi izgubil ravnotežja. Potem smo se začeli vzpenjati v hrib. Toda, komaj smo obvozili izrastek tistega griča, ko je Vanceju ušel eden krik iz zaprtih ust: Daleč pred nami se je zasvetila majhna rdeča lučka. Vance je še hitreje pogljal nazaj, in že smo na grozo prepoznali veliki Von Blonov rjavi »Daimler«.

»Skrijte se,« je pošepetal Vance Markhamu in Heathu, »ne smejo vaju videti, ko se bomo peljali mimo!«

Meni je dejal, naj se skrijem pod okno, in nekaj sekund potem me je ovinek opozoril, da vozimo mimo »Daimlerja«. Samo še trenutek in že smo se peljali po cesti proti tistemu prepadu.

Približno pol milje daleč se je cesta etisnila med globok jarek na eni, in nizko grmičje na drugi strani. Vance je hipoma zavrl. Zadnja kolesa so se kar zarezala v zmaznjeno cesto, in že

smo se ustavili in popolnoma zaprti pot s svojim avtomobilom, postavljenim počez.

»Ven!« nam je velel Vance.

Komaj smo poskakali iz avtomobila, že se je prikazalo na ovinku za nami drugo vozilo. Zavore so v hipu zgrabile in avto se je že ustavljal nekaj korakov za našim Vance ma je hitel nasproti, in že je bil pri vraticih, da jih odpre. Tudi nas je nekaj kar samo od sebe gnalo tja za njim. Navdajal nas je neki nedolžni občutek strahu. »Daimler« je imel zelo visoka okna in ob medli svetlobi poznega čomraka sem poskušal ugotoviti, kdo sedi v avtomobilu.

V tem trenutku pa se je že posvetila Heathova žepna svetilka.

Predstavljal sem si bil strahovite stvari, nisem pa bil pripravljen na tako nekaj edinstvenega, kot sem tedaj videl pred seboj. Von Blona, nasprotno moji domnevi, ni bilo. Spredaj sta sedeli obe sestri. Sibilja je napol ležala. Njena glava je bila nagnjena in je omahovala sem in tja. Iz senca ji je curljala kri. Ada je sedela za krmil-

lom in nas gledala hladno in divje. Luč jo je čisto oslepila in nas ni mogla spoznati, toda, čim so se njene oči otresle zoprne luči, se je zarla v Vanceja in ušla ji je grda psoka.

Njena desnica je zdrknila s krmila na bližnji sedež in se spet dvignila. V njej se je zasvetil majhen samokres. Sprožila je, razlegel se je strel in razbito steklo se je sesulo. Vance je stal na avtomobilovi stopnici, zgrabil Ada pravočasno za zapestje in tako usmeril strel drugam, kakor pa je bil namenjen. Ada se ga je otresala kot bi pobesnela. Kletvine in psokve so letele iz njenih ust, ki so se kar penile. Borila se je kot divja zver, ki so jo dohiteli psi. Vance ji je stisnil obe roki v zapestju in bi jih ji lahko zdrobil z enim samim gibom roke, če bi bil le hotel. V hipu je naglo stopil korak nazaj in jo prisilil, da je stopila na cesto, kjer je nadaljevala boj s še večjo srditostjo.

»Uklenite jo, gospod narednik,« je zakrlical Vance ves raztogoten. »Nočem ji storiti kaj hudega!«

Heath, ki je vse do tedaj gledal silno preplašeno ta prizor in je bil skoraj nesposoben, da bi se premaknil, se je hitro spet znašel. Nekaj kovinastega je padlo na tla in Ada se je nenadno pomirila ter se vsa upehana naslonila na avtomobil, da ne bi padla.

Vance se je sklonil in pobral samokres ter ga dal Markhamu.

»Chestrov samokres,« je pripomnil, pokazal pomilovalno z roko na dekle

ter nadaljeval: »Odvedi jo v svoj urad, Markham. Van naj vozi. Prišel bom čimprej tudi sam tja. Odpeljati moram Sibiljo v bolnišnico.«

Skočil je hitro v »Daimlerja«. Kolesa so se kar zdrknila po tleh. Nekajkrat je zavrtel krmilo in avtomobil je bil obrnjen.

»Zastržite jo dobro, Heath,« je še zavpil od daleč.

Obrnil sem avtomobil proti mestu. Ada je sedela med Heathom in Markhamom. Niti ene besede ni nihče spregovoril med vso vožnjo. Od časa do časa sem se obrnil, da vidim to molčečo trojico. Oba možka sta se mi zdele kot osupnjena od presenečenja. Sredi med njima je sedela Ada, čisto hladnokrvno, nepremično. Oči je imela zaprte, glavo pa nagnjeno nazaj. Enkrat sem jo videl, kako je izšla robec na obraz, in zdelo se mi je, da ihti. Kaj naj bi to pomenilo, da je tisti robec k ustnicam? Toda bil sem preveč vznemirjen, da bi temu posvetil kaj več pozornosti.

V takšnem duševnem razpoloženju voziti avtomobil, že to je pomenilo ogromen napor. Ko sem se ustavil pred vrati v sodno palačo, sem nenadno zaslišal glasen Heathov klic:

»V bolnišnico!« je zavpil, kakor bi ga bilo nekaj tiščalo v grlu. »Tako jo v bolnišnico. Vozite kot blisk!«

Ni mi bilo treba dosti premišljevati, da sem uganil, kaj se je zgodilo.

Zavil sem spet na Centro Street ter drvel proti bolnišnici. Prenesli smo

Ada v bolnišnico, medtem ko je Heath na ves glas klical zdravnik.

Cez eno uro je prišel Vance k nam v Markhamov urad.

Ozrl se je naokrog ter videl naše osupnjene obraze.

»Rekel sem vam, gospod narednik, da jo nadzorujete,« je dejal ter kar padel na stol. Njegov glas ni razodeval niti očitania niti obžalovanja. Nihče od nas ni nicesar odgovoril. Čeprav smo bili pod vtisom Adine smrti, smo na drugi strani želeli slišati kaj o Sibili, za katero smo se vsi bali, da zanjo ni več rešitve.

Sibila se dobro počuti,« je nadaljeval Vance in odgovoril našim vprašajočim pogledom. »Odpeljal sem jo v bolnišnico v Yonkersu. Ima samo majhno prasko. Ada jo je udarila z velikim angleškim ključem, ki je bil vedno pod sedežem v avtomobilu. V nekaj dneh bo okrevala. Vpisal sem jo kot gospo von Blonovo in telefonski nje-nemu možu. K sreči je bil doma in je takoj prišel. Zdaj je pri nje. Ni bil pri Riglanderjevih, ko smo telefonskili, ker se je najprej ustavil v svoji delovni sobi, da vzame s seboj ročni kovčeg. In ta njegova zamuda je rešila Sibiljo življenje. V nasprotnem primeru ne vem, če bi se nam bilo posrečilo dobiti jo, preden bi jo Ada strmoglavila z avtomobilom vred čez prepad v reko.«

Za kakšno minuto je umolknil, potem pa se je obrnil k Markhamu in ga vprašal:

